

Sinem Servet ÖZDEMİR

**KADIN HAKLARI BAĞLAMINDA
TÜRKİYE'DE
POZİTİF AYRIMCILIK İLKESİ**

onikilevha
KADIN VE ERKEKLERİN HAKLARINI KORUMAK İÇİN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM KADIN HAKLARININ GELİŞİMİ VE FELSEFİ TEMELLERİ

1.1. Kadın Hakları Kavramı.....	3
1.2. Kadın Haklarının Geliştiği Başlıca Ülkelerde Kadın Haklarının Tarihsel Gelişimi ve Felsefi Temelleri.....	5
1.3. Kadın Haklarının Türkiye’de Gelişimi	14
1.3.1. Kadın Haklarının Cumhuriyet’in İlanından Önce Türkiye’de Tarihsel Gelişimi.....	14
1.3.2. Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Kadın Haklarının Gelişimi	23

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE: POZİTİF AYRIMCILIK VE İLGİLİ KAVRAMLAR

2.1. Pozitif Ayrımcılık	39
2.1.1. Tarihsel Gelişimi	39
2.1.2. Tanımı.....	44
2.1.3. Amacı	45
2.1.4. Kapsamı.....	49
2.1.5. Araçları	51
2.1.5.1. Kota Uygulamaları	51
2.1.5.2. Diğer Araçlardan Örnekler.....	56
2.2. Eşitlik İlkesi	57
2.2.1. Tarihsel Gelişimi.....	57
2.2.2. Kapsamı ve Türleri.....	59
2.2.3. Anayasamızda ve Türk Anayasa Mahkemesi Kararlarında Eşitlik İlkesi	61
2.3. Ayrımcılık Yasağı.....	66
2.3.1. Tanımı.....	66
2.3.2. Türleri.....	70
2.3.3. Kapsamı	73
2.4. Sosyal Devlet İlkesi	77

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK HUKUKUNDA KADIN HAKLARI BAĞLAMINDA POZİTİF AYRIMCILIK

3.1. Türkiye'nin İmzaladığı Uluslararası Anlaşmalarda Pozitif Ayrımcılık	81
3.1.1. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi	81
3.1.2. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.....	82

3.1.3. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)	85
3.1.4. Avrupa Sosyal Şartı	91
3.1.5. Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)	93
3.1.6. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi.....	95
3.1.7. Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Sözleşme	97
3.1.8. ILO Sözleşmeleri.....	98
3.1.9. Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu.....	99
3.2. Anayasalarımızda Pozitif Ayrımcılık	100
3.2.1. 1921 Anayasası.....	100
3.2.2. 1924 Anayasası	100
3.2.3. 1961 Anayasası.....	101
3.2.4. 1982 Anayasası	102
3.3. Türk Medeni Kanunu'nda Pozitif Ayrımcılık.....	110
3.3.1. Evlilik Birliğinin Yönetimi, Geçimin Sağlanması ve Kadının İkametgâhı	110
3.3.2. Mal Rejimi ve Nafaka	112
3.3.3. İddet Müddeti	114
3.3.4. Kadının Soyadı ve Velayet Hakkı Kapsamında Çocuğun Soyadını Seçme Hakkı	115
3.3.5. Evli Kadının Bir Meslek ve Sanatla Uğraşması	120
3.3.6. Kadının Evlilik Yaşı.....	120
3.3.7. Aile Konutu.....	121
3.4. Türk Ceza Kanunu'nda Pozitif Ayrımcılık.....	121
3.4.1. 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu	121
3.4.2. Zina Suçu	124
3.4.3. Suçun Kadınlara Yönelik İşlenmesinin Nitelikli Hâl Olarak Kabulü	125
3.4.4. Cinsel Suçlar	126

3.4.5. Kadının Beyanının Esas Olması	131
3.4.6. Kadının Beden Muayenesi ve Vücutundan Örnek Alınması	132
3.4.7. Kürtaj.....	136
3.5. İş Mevzuatında Pozitif Ayrımcılık	140
3.5.1. Doğum İzni ve Süt İzni	140
3.5.2. Hamile Kadın İşçinin Hafif İşlerde Çalıştırılması ve Fazla Çalışma Yasağı.....	145
3.5.3. İş Hukukunda Eşit Davranma İlkesi	146
3.5.4. Kadınların Yer ve Su Altında ve Ağır İşlerde ve Gece Postalarında Çalışması.....	155
3.5.5. Analık Sigortası ve Analıkla İlgili Diğer Hükümler	157
3.5.6. Ölüm Aylığı.....	159
3.5.7. Emeklilik Yaşı.....	160
3.5.8. Eşinin İş Yerinde ve Ev İşlerinde Çalışan Kadınlara Yönelik Hükümler	161
3.5.9. Kadın İşçinin Evlilikle Birlikte İş Sözleşmesini Sonlandırması	163
3.6. Diğer Düzenlemelerde Pozitif Ayrımcılık	164
3.6.1. Vergi Kanunu.....	164
3.6.2. Devlet Memurları Kanunu.....	165
3.6.3. 5393 Sayılı Belediye Kanunu	166
3.6.4. 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanunu	166
3.6.5. 2972 Sayılı Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun	167
3.6.6. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu	167
3.6.7. Diğer Düzenleyici İşlemler.....	168
3.6.8. 3710678 sayılı 6 No’lu Kamu Personeli Genel Tebliği.....	169
3.6.9. 2006/17 Sayılı ve 4 Temmuz 2006 Tarihli Genelge	170
3.6.10. 2004 tarihli ve ‘Personel Temininde Eşitlik İlkesine Uygun Hareket Edilmesi Konulu Genelge	171
3.6.11. Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı	172

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TÜRKİYE’DE POZİTİF AYRIMCILIK
UYGULAMALARI

4.1. Kadın Haklarıyla İlgili Kurumlar ve Raporları	173
4.1.1. TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu	173
4.1.2. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	175
4.1.3. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu	176
4.1.4. Çeşitli Sivil Toplum Kuruluşları	177
4.2. Çeşitli Raporlarda ve Konu Başlıkları Altında Kadın	181
4.2.1. Birleşmiş Milletler İnsani Gelişme Endeksleri ve Göstergeleri Raporu	181
4.2.2. Avrupa Birliği İlerleme Raporu	182
4.2.3. Kadın Milletvekilleri ve Kamu Görevlileri.....	183
4.2.4. Yerel Yönetimlerde Kadınlar	186
4.2.5. İşgücüne Katılmada Kadınlar.....	188
SONUÇ	195
KAYNAKÇA	201